

Vlaamse politica's in cijfers.

De RoSa-factsheets maken u wegwijs in het gelijke kansenlandschap in Vlaanderen. Telkens wordt er op een bepaald terrein nagegaan wat de situatie is. Zowel bredere thema's als meer specifieke krijgen aandacht, naargelang de relevantie en/of beschikbaarheid van informatie en het voorhanden zijn van cijfermateriaal. Bedoeling is niet zozeer volledigheid te bieden maar wel op een overzichtelijke en toegankelijke manier de positie van de vrouw in Vlaanderen te schetsen. RoSa is sinds 1978 in Vlaanderen hét adres voor informatie en documentatie over gelijke kansen, emancipatie en vrouwenstudies in binnen- en buitenland.

Nr. 53 • ma 2007

Vrouwen en politiek

Het Peking-Actie-Platform stelt dat "De gelijke participatie van vrouwen in het besluitvormingsproces is niet alleen een vereiste voor louter rechtvaardigheid of democratie, maar kan ook worden gezien als een noodzakelijke voorwaarde om rekening te houden met de belangen van vrouwen." Honderd en zestien regeringen, waaronder de Belgische regering, onderschreven deze aanbeveling.

Deze factsheet geeft een overzicht van de vrouwelijke politieke participatie in Vlaanderen. Naast het cijfermateriaal voor de huidige situatie, werden ook de cijfers van de drie voorafgaande legislaturen weergegeven.

Gezien de complexe Belgische staatsstructuur, werd op verschillende niveaus gewerkt. De globale cijfers op het Europees en federaal niveau, geven het percentage Belgische vrouwen weer. Het cijfermateriaal op regionaal en lokaal niveau geeft de Vlaamse situatie weer.

Om de evolutie beter te kaderen werd eerst een overzicht gegeven van de belangrijkste data voor politieke participatie van vrouwen in België. Het aandeel vrouwen in de Belgische/Vlaamse politiek gaat gestaag, maar zeer langzaam, omhoog. Indien de evolutie aan dit tempo verder gaat, kan het nog 500 jaar duren vooraleer de paritaire democratie een feit is. Om de vrouwelijke participatie te ondersteunen zijn structurele maatregelen noodzakelijk. In België zijn er sinds 2002 de quotawetten. Deze stellen dat slechts de helft plus één van de kandidaten op de verkiezingslijsten van hetzelfde geslacht mogen zijn en dit voor alle verkiezingsniveaus.

Belangrijke data

- 1920** • vrouwen vanaf 21 jaar kregen stemrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen
- 1921** • passief stemrecht
Vrouwen krijgen het recht om zich politiek kandidaat stellen. ¹
- 1921** • eerste vrouw in Belgisch parlement
Marie Spaak-Janson wordt via de weg van coöptatie senator voor de Belgische Werkliedenpartij.

- 1949** • actief vrouwenstemrecht
- 1965** • eerste vrouw in de Nationale Regering
- 1974** • aantal vrouwen in het parlement stijgt tot 15.42%
- 1994** • Wet Tobback-Smet: Opgelegd quotum van 1/3 van hetzelfde geslacht op de verkiezingslijsten en dit voor alle verkiezingsniveaus. Deze wet werd progressief ingevoerd: voor gemeente- en provincieraadverkiezingen van oktober '94 gold een ¼- toepassing van de wet. Pas bij de parlementsverkiezingen van '99 werd de wet volledig van kracht.
- 2002** • De quotawetten. Op elk van de verkiezingslijsten mag het verschil tussen het aantal kandidaten van elk geslacht niet groter zijn dan één. De eerste twee kandidaten moeten van een verschillend geslacht zijn.

Huidige stand van zaken

Hoewel de politieke participatie van vrouwen gestaag stijgt, is -ondanks de quotawetten - pariteit nog op geen enkel niveau bereikt. Dit is de stand van zaken na de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2006:

- 29% vrouwen in het Europees Parlement
- 33% vrouwen in het Federaal Parlement
- 30% vrouwen in de Federale regering
- 32% vrouwen in het Vlaams Parlement
- 30% vrouwen in de Vlaamse Regering
- 38% vrouwen in de Provincieraden
- 34% vrouwelijke gemeenteraadsleden, 27% vrouwelijke schepenen, 9.4% vrouwelijke burgemeesters.

Cijfermateriaal

• EUROPA

	% vrouwen Nederlandse kiescollege	% vrouwen Franstalig kiescollege	Tot. % vrouwen Belgische fractie
1984 -1989	15.4	18.0	16.6
1989 - 1994	15.4	18.0	16.6
1994 - 1999	36.0	30.0	32.0
1999 - 2004	42.8	20.0	32.0
2004 - ...	35.7	22.2	29.2

• FEDERAAL PARLEMENT

Aantal vrouwelijke parlementsleden, 1987 -2003

	% vrouwen Kamer	% vrouwen Senaat	% vrouwen Parlement ²
1987	8.4	8.1	8.3
1991	9.4	10.8	10.1
1995	12.0	23.9	15.8
1999	23.3	28.2	24.9
2003	34.6	29.6	33.0

¹ Vervolledigheidshalve dient hieraan toegevoegd te worden dat door de wet van 9 mei 1919 het actief vrouwenstemrecht werd toegekend aan de weduwen en moeders van militairen die in de Eerste Wereldoorlog gesneuveld waren en van de burgers die gedood waren door de vijand. Ook vrouwen die politiek gevangengenomen waren mochten hun stem uitbrengen. Door deze wet verwierven ongeveer 20.000 vrouwen het actief stemrecht.

² Het gaat hier om de rechtstreeks verkozen vrouwen in Kamer en Senaat en om de vrouwelijke provinciale en gecoöpteerde senatoren.

Aantal vrouwelijke parlementsleden van Vlaamse partijen in 2003

% vrouwelijke parlementsleden	
SPA-SPIRIT	45.7
CD V	30.0
VLD	27.0
VLBLOK	23.1

• **VLAAMS PARLEMENT**

% vrouwen in Vlaams Parlement	
1987	9.1
1991	9.0
1995	16.9
1999	20.3
2004	32.3

• **PROVINCIE**

Percentage vrouwelijke mandatarissen op provinciaal niveau in Vlaanderen

Niveau	1991 %vrouwen	1995 % vrouwen	2000 % vrouwen	2006 % vrouwen
Gouverneurs	0	10	20	0
Bestendige Afgevaardigden	7.4	10	13.3	27.6
Provincieraadsleden	15.2	21.6	29.3	37.9

3

In 2006 werd de verplichte pariteit voor het eerst toegepast op provinciaal niveau. Dit leidde tot een stijging van het aantal vrouwelijke *verkozenen* van 29% in 2000 naar 36% in 2006.

• **GEMEENTE**

Percentage van vrouwelijke mandatarissen op gemeentelijk niveau in Vlaanderen

Niveau	1988 % vrouwen	1994 % vrouwen	2000 % vrouwen	2006 %vrouwen
Gemeenteraadsleden	13.8	19.9	30.8	34.4
Schepenen	10.4	14.1	20	26.8
Burgemeesters	3.9	5.1	7.5	9.4

In 2006 werd de verplichte pariteit voor het eerst toegepast op gemeentelijk niveau. Dit leidde tot een stijging van het aantal vrouwelijke *verkozenen* van 27% in 2000 naar 33% in 2006.

• VERGELIJKING EU - LIDSTATEN

Vrouwen in nationale regeringen, situatie 2001

Land	%vrouwen nationale regering	%vrouwen nationale parlement
Zweden	50.0	44.3
Denemarken	42.9	38.3
Finland	38.9	37.0
Duitsland	38.6	29.8
Nederland	36.0	32.4
Verenigd Koninkrijk	32.9	17.0
Oostenrijk	31.3	27.1
Frankrijk	29.4	8.3
Luxemburg	28.6	16.7
Ierland	21.9	14.2
Spanje	17.6	27.1
Griekenland	12.5	8.7
Italië	10.3	10.2
Portugal	9.8	20.0

bron: www.db-decision.de

Literatuur

4

- M. Busschots (coörd), N. D'Hoker (samenst.), Vrouwen in de Belgische samenleving : statistische gegevens 1970-1998. Brussel : Minister van Tewerkstelling en Arbeid en Gelijke-kansen-beleid, 1998. - 225 p.
- Petra Meier, De hervorming van de kieswet, de nieuwe quota en de m/v verhoudingen na de verkiezingen van mei 2003, Paper voor de workshp 'De rekrutering, selectie en verkiezing van de politieke elite in Nederland en België, Politicologenetmaal 22-23.5.2003, Dordrecht.
- Nederlandstalige vrouwenraad, Genderwetwijzer, politiek. www.vrouwenraad.be.
- Kirsten Peirens, Verkiezingen 13 juni 1999 en vrouwen: op de kandidaten lijsten, op verkiesbare plaatsen, met een zitje in het parlement, als gecoöpteerde senatoren, als opvolgers, in de regeringen. Leuven : Kuleuven; Afdeling Politologie, Departement Politieke Wetenschappen, 1999. - 45 p.
- Leen Van Molle (e.a.), Vrouw en politiek in België. Tielt: Lannoo, 1998. - 412 p.: ill.

Cijfermateriaal:

statbel.fgov.be
www.dekamer.be
www.senaat.be
www.vlaamsparlement.be
www.vlaanderen.be/regering
www.vlaanderenkiest.be
aps.vlaanderen.be
www.db-decision.de
www.belgium.be
www.europarl.eu.int

Samenstelling: Mieke Maerten